

SUCCESS BOEK(EN) MET PUBLIKK-PRIVATE ECOSYSTEMEN

INSPIRATIEBOEK

WELKOM, IN DIT BOEK VIND JE INSPIRATIE OVER PUBLIEK-PRIVATE ECOSYSTEMEN

Complexe, maatschappelijke uitdagingen vragen om nieuwe antwoorden. Nu 'ouderwets' ketendenken steeds vaker tekortschiet, groeit de vraag naar alternatieve oplossingen. Zoals publiek-private ecosystemen: samenwerkingsverbanden van overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen, start-ups en unusual suspects waarbij een overstijgend, collectief belang centraal staat.

Met dit boek willen we je inspireren om na te denken over de uitdagingen en maatschappelijke vraagstukken waar jouw organisatie mee worstelt en hoe je die, samen met anderen, ombuigt naar kansen.

Antwoorden op vragen als 'wat is een publiek-privaat ecosysteem', 'wanneer is een ecosysteem de geschikte samenwerkingsvorm' en 'wat zijn succesfactoren' komen aan bod. Daarnaast dagen we je uit om zelf aan de slag te gaan met het organiseren van nieuwe samenwerkingen.

Wij helpen je daar graag in verder.

Voor nu veel leesplezier!

Wouter van Twillert
Practice lead Public-Private Ecosystems

---

foto: Shutterstock

**'COMING
TOGETHER IS
A BEGINNING.
KEEPING
TOGETHER
IS PROGRESS.
WORKING
TOGETHER
IS SUCCESS.'**

Henry Ford
Uitvinder

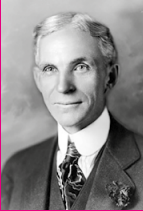

foto: historiek.net

WAT WIJ GELOVEN

De wereld verandert in hoog tempo met grote impact op maatschappij en milieu. Organisaties zijn op zoek naar hun maatschappelijke rol en hebben in toenemende mate te maken met complexe sectoroverstijgende vraagstukken.

Organisaties kunnen deze vraagstukken niet alleen oplossen. De gewenste transformatie vraagt om innovatie, ondernemerschap en nieuwe vormen van samenwerking.

Wij geloven in publiek-private ecosystemen om gezamenlijk waarde te creëren voor de vraagstukken van de toekomst met financieel en maatschappelijk rendement in evenwicht.

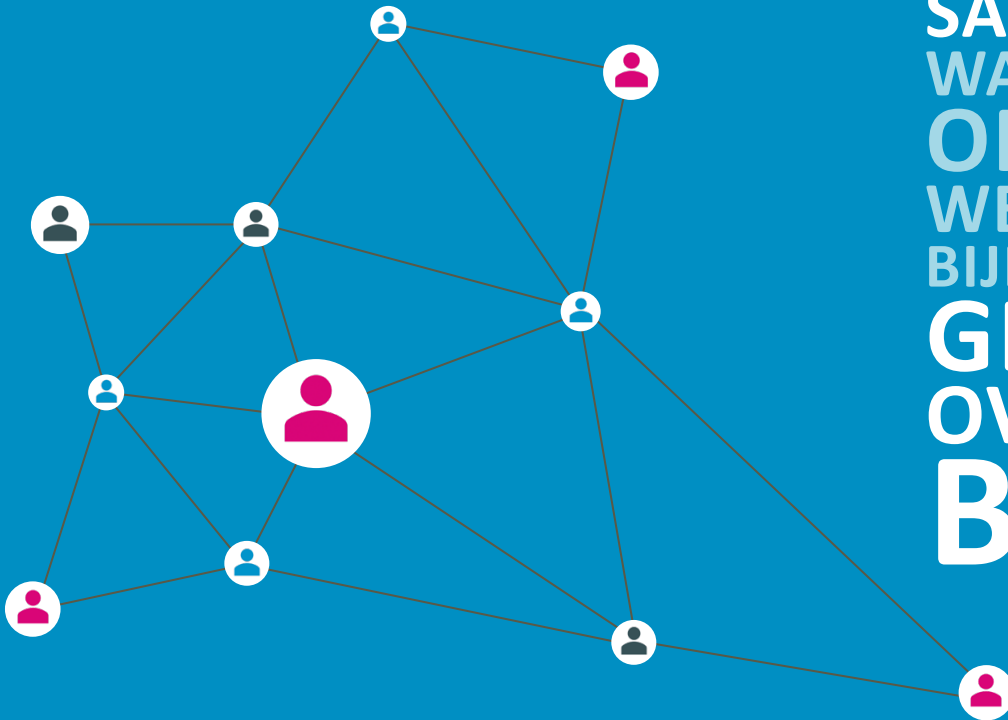

ECOSYSTEMEN

Iedereen heeft het erover.
Maar wat zijn het precies?

EEN ECOSYSTEEM IS
EEN LANGE TERMIJN EN
DOELGERICHTE
SAMENWERKING,
WAARIN PARTNERS
OP BASIS VAN
WEDERKERIGHEID
BIJDAGEN AAN EEN
GEDEELD EN
OVERSTIJGEND
BELANG

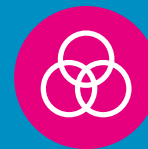
EEN ECOSYSTEEM WERKT VANUIT 6 UITGANGSPUNTEN

Ecosystemen onderscheiden zich op een aantal punten van meer traditionele samenwerkingen. Participerende organisaties hebben een gedeeld belang en werken samen op basis van evenwicht en wederkerigheid, net als organismen in de natuur.

Het ecosysteem kenmerkt zich door een diversiteit aan partners en is sector-, keten- en soms ook landsgrenzen overstijgend. Dit leidt tot innovatie en nieuwe, gedeelde oplossingen.

Gedeeld belang

Gelijkwaardigheid

Wederzijds
vertrouwen

Als collectief een
prestatie leveren

Diversiteit
aan partners

Open en inclusief

**DE TERM
'ECOSYSTEEM'
IS GEÏNSPIREERD
OP DE NATUUR.
DE NATUUR
KENMERKT
ZICH DOOR
EEN DYNAMISCH
NETWERK VAN
RELATIES TUSSEN
VERSCHILLENDE
SOORTEN
ORGANISMEN.**

---

foto: Shutterstock

'ZONDER SAMEN- WERKING MET ALLE BETROKKENEN IS VERANDERING EEN ILLUSIE.'

Louise Vet

*Hoogleraar ecologie en initiatiefnemer
Deltaplan Biodiversiteit*

foto: gebouwanhetjaar.nl

RICHTING EEN CIRCULAIRE BOUWECONOMIE DOOR C-CREATORS

UITDAGING

Ga er maar aan staan: invulling geven aan een gigantische bouwopgave in één van de meest dichtbevolkte gebieden van Nederland, Metropool Regio Amsterdam (MRA). Een opgave die bestaat uit het plaatsen van 220.000 nieuwbouwwoningen tussen nu en 2040, het bouwen van een nieuwe pier op Schiphol en het drastisch verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. En dat moet allemaal circulair, duurzaam en energieneutraal.

CENTRALE VRAAG

Hoe zorg je ervoor dat alle betrokken partijen van elkaar leren en binnen dezelfde kaders blijven opereren?
Hoe creëer je schaal voor circulaire ondernemers en inspireer en activeer je de opdrachtgevende organisaties?
Hoe maken we alle kennis collectief beschikbaar?

RESULTAAT

C-creators heeft met meer dan 40 publieke, private en kennispartners een community gecreëerd, allen actief in de infra-, bouw- of vastgoedsector. Deze community realiseert concrete projecten, helpt bij de ontwikkeling van nieuw gereedschap en heeft toegang tot een academie van geleerde lessen uit de circulaire bouwpraktijk.

**‘HET BOUWEN VAN EEN
PUBLIEK-PRIVAAT ECOSYSTEEM
IS EEN VAK APART. DAAR HEB JE
AANDACHT, LEF, VERTROUWEN
EN FOCUS VOOR NODIG,
IEMAND MET EEN CENTRALE
POSITIE EN (COMMERCIELE)
ONAFHANKELIJKHEID TUSSEN
DE VERSCHILLENDE PARTIJEN.
EEN SUCCESVOL ECOSYSTEEM
OPZETTEN KOST DAARDOOR
VEEL TIJD EN TOEWIJDING.’**

Marjolein Brasz
*Manager Strategische Partnerships
Amsterdam Economic Board*

EEN ECOSYSTEEM ZORGT VOOR:

INNOVATIE

LEREND VERMOGEN

BETERE BESLUITVORMING

SLAGKRACHT

FINANCIERING

NIEUWE BUSINESSMODELLEN

POSITIEVE IMPACT

ZODAT:

1

**EEN ORGANISATIE RELEVANT
BLIJFT IN EEN COMPLEXE EN
VERANDERLIJKE MARKT**

2

**MAATSCHAPPELIJKE
VRAAGSTUKKEN WORDEN
OPGELOST**

3

**NIEUWE, GEDEELDE
WAARDECREATIE ONTSTAAT**

DE COLLECTIEVE WHY VORMT HET UITGANGSPUNT VOOR HET ECOSYSTEEM

Een wereld zonder extreme armoede, onrecht, ongelijkheid en klimaatverandering. Dat is waar de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) in de kern naar streven. De zeventien doelen zijn vastgesteld door de 193 lidstaten van de Verenigde Naties, maar gelden in alle landen en voor alle mensen.

SDG's zijn een taal voor maatschappelijke vraagstukken en kunnen het hogere doel zijn voor het bouwen van een ecosysteem.

Bron: sdgnederland.nl

WELK DOEL SPREEKT JOU HET MEEST AAN?

Selecteer en scoor SDG's op een schaal van **1** tot **5**.
Begin met het identificeren van de SDG die het
meest bij de missie van jouw organisatie past.

SCORE 1

Werkzaamheden of projecten van onze organisatie creëren
zelden waarde op deze SDG.

SCORE 2

Onze organisatie creëert indirect waarde op deze SDG,
zoals met leveranciers in de keten.

SCORE 3

Af en toe dragen werkzaamheden of projecten van onze
organisatie bij aan waardecreatie op deze SDG.

SCORE 4

De SDG is belangrijk in organisatie onderdelen, waardoor
we echt waarde creëren op deze SDG.

SCORE 5

De missie van onze organisatie is erop gericht om waarde te
creëren op deze SDG.

Wat is een uitdaging voor jouw organisatie?

WAT VOOR KANSEN BIEDT EEN PUBLIEK- PRIVAAT ECOSYSTEEM VOOR JOUW ORGANISATIE?

Hoe kan een ecosysteem dit ombuigen tot een kans?

**'HET GAAT NIET
OVER IK EN NU,
MAAR OVER
WIJ EN LATER.
VOOR BEDRIJVEN
GAAT HET OM DE
VRAAG HOE JE
RENDEMENT KUNT
VERBINDEN MET
DE GROTE MAAT-
SCHAPPELIJKE
OPGAVEN VAN NU.'**

Jan Peter Balkenende
Voormalig minister-president

EEN ECOSYSTEEM LOGISTIEK VOOR HET MINISTERIE VAN DEFENSIE

UITDAGING

Het transformeren naar een Adaptieve Krijgsmacht gaat Defensie helpen om beter in te spelen op snel veranderende veiligheidssituaties, technologische- en demografische ontwikkelingen en een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Op logistiek gebied wil Defensie een vernieuwende en vergaande vorm van samenwerking met marktpartijen: het Ecosysteem Logistiek. Defensie heeft hierin een bijzonder belang, namelijk garanties (een 'rode knop') op logistieke capaciteiten bij veiligheids crises. Daarnaast moet rekening worden gehouden met verschillende aspecten: een balans tussen eenieders belang en bijdrage, verrekenmodellen en de personele- en juridische aspecten.

CENTRALE VRAAG

Hoe kunnen de logistieke markt en Defensie samenwerken in een ecosysteem?

RESULTAAT

Een ontwerp van het Ecosysteem Logistiek, in overeenstemming met alle betrokken partijen.

Ministerie van Defensie

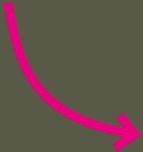

**'KIRKMAN COMPANY HEEFT
ONS OP PROFESSIONELE WIJZE
MEEGENOMEN OP EEN WARE
ONTDEKKINGSREIS. ZE HEBBEN
IN DE DIALOOG MET ALLE
BETROKKEN PARTIJEN EENIEDER
IN HUN KRACHT WETEN
TE ZETTEN EN DE DIVERSE
BELANGEN EFFECTIEF SAMEN-
GEBRACHT IN HET ONTWERP
VAN EEN ECOSYSTEEM,
WAARMEE WE ÉCHT VERSCHIL
KUNNEN MAKEN VOOR EEN
VEILIGERE WERELD.'**

Henny Bouman
*Brigadegeneraal, Souschef Logistiek
Ministerie van Defensie*

WANNEER IS EEN ECOSYSTEEM EEN GESCHIKTE SAMENWERKINGSVORM?

1

ALS JE AAN DE SLAG WILT MET EEN **MAATSCHAPPELIJK VRAAGSTUK**

Maatschappelijke vraagstukken zijn complex en organisatieoverstijgend. Ze vragen om nieuwe manieren van samenwerken.

2

ALS JE OP ZOEK BENT NAAR EEN TOEKOMSTPERSPECTIEF IN EEN VERANDERENDE MARKT

Om relevant te blijven in een snel veranderende markt met komst van disruptieve spelers zijn innovatiekracht en wendbaarheid essentieel.

3

ALS JE **BESTAANDE SAMENWERKINGEN** WIL VERBETEREN

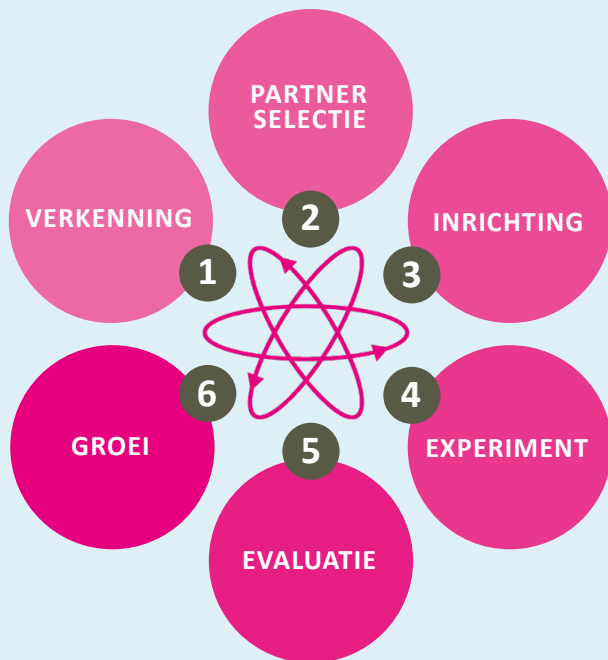
Door een gedeeld belang te creëren, afspraken beter vast te leggen of een grotere variëteit aan partners te betrekken, kunnen de resultaten van bestaande samenwerkingsverbanden worden versterkt.

**HET OPZETTEN VAN
EEN ECOSYSTEEM IS
EEN ITERATIEF PROCES
VAN KORTCYCLISCH
INNOVEREN EN
BIJSTUREN, ZODAT
JE CONTINU LEERT
EN VERBETERT.**

ONZE AANPAK VOOR HET BOUWEN VAN EEN ECOSYSTEEM

- 1 De start is het vaststellen van het doel, de ambities, de scope, de uitgangspunten en het verkennen van de vorm van samenwerking.
- 2 Het stakeholderveld in kaart brengen, een selectie maken van mogelijke partners en gezamenlijke validatie van het doel en de uitgangspunten.
- 3 De gezamenlijke toegevoegde waarde bepalen en het inrichten van de samenwerking met afspraken en een passende besturing.
- 4 Nu de samenwerking is opgezet, starten we met projecten, waarbij veel ruimte is voor kortcyclisch innoveren en bijsturen.
- 5 Een evaluatie vindt plaats om de voortgang te meten en om te bepalen of de samenwerking succesvol is.
- 6 Vanuit de resultaten onderzoeken we de gewenste volgende stap in de samenwerking. Dit kan bijvoorbeeld continuering, opschaling of bestendiging zijn.

PUBLIJK-PRIVATE SAMENWERKING ALS SLEUTEL TOT TOEKOMSTBESTENDIG PAMPUS

UITDAGING

Ruim een eeuw geleden werd het forteiland Pampus opgeleverd, als onderdeel van de Stelling van Amsterdam. Een autarkisch eiland, dat de hoofdstad moest kunnen verdedigen. Met het project Pampus Duurzaam Zelfvoorzienend gaat het eiland zijn verleden gebruiken als inspiratiebron voor de toekomst en met grootse vernieuwingen een energietransitie realiseren. Het wordt weer een zelfregulerend eiland op het gebied van water en energie en gaat gebruik maken van moderne innovaties. Zo wordt 'aanbod bepaalt vraag' weer het leidend principe in plaats van ons huidige economische systeem dat gebaseerd is op 'vraag bepaalt aanbod'.

CENTRALE VRAAG

Hoe transformeren we Pampus tot een duurzaam zelfvoorzienend eiland dat zijn historische karakter versterkt? Hoe betrekken we de juiste stakeholders met kennis, kunde en/of kapitaal, om dit project te laten slagen?

RESULTAAT

Een multi-stakeholderveld en een vernieuwingsplan inclusief businesscase en fundingstrategie dat Pampus voortvarend op weg helpt naar een duurzaam en zelfvoorzienend eiland.

'MET DIT VERNIEUWINGSPLAN KAN PAMPUS DUURZAAM VOORUIT MET ZIJN HISTORIE. NIET ALLEEN HET FORTEILAND ZELF MAAR VOORAL OOK ALLE RELEVANTE STAKEHOLDERS. DE ONDERSTEUNING VAN KIRKMAN COMPANY IN DIT TRAJECT IS ONMISBAAR, GELET OP EXPERTISE, ONDERNEMINGSGEEST EN NETWERK. HET IS IN DIE ZIN VOOR ONS DE SLEUTEL TOT EEN SUCCESVOLLE REALISATIE VAN EEN VOLLEDIG DUURZAAM ZELFVOORZIENEND WERELDERFGOED.'

Tom van Nouhuys
Directeur
Stichting Forteiland Pampus

NOTITIES

REALISATIE BIBLIOTHEEK NEUDE DANKZIJ FUNDING EN PARTNERSHIPS

UITDAGING

De bibliotheek van de toekomst: een knooppunt voor kennis, contact en cultuur. Dat is de stip op de horizon voor de Bibliotheek Utrecht. Een bibliotheek die bestand is tegen vergaande digitalisering van de samenleving, snelle maatschappelijke en economische veranderingen en een terugtrekkende overheid. Een grote maatschappelijke ambitie met tegelijkertijd een forse financieringsbehoefte.

CENTRALE VRAAG

Hoe zorgen we voor een sluitende begroting voor het realiseren van de ambities van de nieuwe Bibliotheek Neude?

RESULTAAT

Ruim €750.000 aan opgehaalde donaties bij fondsen heeft geleid tot een sluitende begroting. Bovenal resulteerden de partnerships in meer positieve impact op de maatschappij.

de Bibliotheek
Utrecht

‘VOOR ONS NIEUWE PAND MET ANDERE POSITIONERING EN FONDSENWERVING, WAS EEN NIEUWE MANIER VAN WERKEN NODIG. KIRKMAN COMPANY WIST TE INSPIREREN, OMDAT ZE EEN VERFRISSENDE EN OUT-OF-THE-BOX DENKENDE CLUB ZIJN. PIONIEREN, NIEUWE SAMENWERKINGSVORMEN EN EEN OUTSIDE-IN BENADERING HEBBEN UITEINDELIJK GELEID TOT SUCCESVOLLE FONDSENWERVING.’

Ton van Vlimmeren
Directeur
Bibliotheek Utrecht

**'JE TERUG-
TREKKEN
ACHTER JE
GRENZEN IS
NIET DE
OPLOSSING
VOOR MONDIALE
PROBLEMEN.
SAMENWERKEN EN
VERBINDEN WEL.'**

Feike Sijbesma
Voormalig CEO bij Koninklijke DSM

DE SUCCESFACTOREN IN HET BOUWEN VAN EEN ECOSYSTEEM

1

START MET EEN
*COALITION OF
THE WILLING*

2

ER IS MINIMAAL
1 PARTIJ
NODIG DIE BEREID
IS ALS EERSTE TE
INVESTEREN

ZORG VOOR EEN
*AANSPREKENDE EN
GEDEELDE VISIE*

3

DE ROL VAN AANJAGER
IN EEN ECOSYSTEEM
IS ESSENTIEEL

4

5

ZORG VOOR EEN
*BALANS TUSSEN
COLLECTIEF EN
INDIVIDUEEL BELANG*

6

KOM IN ACTIE EN *VIER SUCCES*

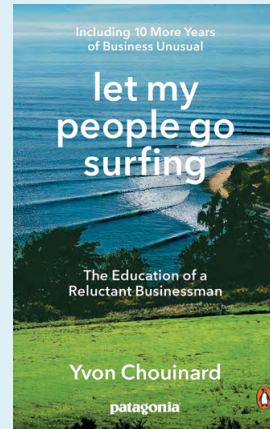
MEER INSPIRATIE? DUIK MET JE NEUS IN DE BOEKEN:

Donuteconomie
Kate Raworth
Nieuw Amsterdam
ISBN: 9781847941398

**Pioniers van de
nieuwe welvaart**
Kees Klomp, Nadine Maarhuis
Business Contact
ISBN: 9789047011651

Let my people go surfing
Yvon Chouinard
Penguin US
ISBN: 9780143109679

Route Circulair
Dionne Ewen, Lieke Ossenblok,
Helen Toxopeus, Guido Braam,
Karen Maas
Koninklijke van Gorcum
ISBN: 9789023255857

KENNISMAKEN MET PUBLIEK-PRIVATE ECOSYSTEMEN?

STAKEHOLDERSPEL IN GESPREK MET STAKEHOLDERS

'Alleen ga je sneller, samen kom je verder.' Dit geldt voor veel vraagstukken. We verbinden de belangrijkste (un)usual stakeholders aan jouw vraag en verkennen in spelvorm de belangrijkste uitdagingen.

IDEATION VAN VRAAGSTUK NAAR OPLOSSING

In drie bijeenkomsten van ieder een dagdeel verkennen we gezamenlijk jouw vraagstuk en werken we mogelijke oplossingen, inclusief vervolgstappen, voor dit vraagstuk uit.

INSPIRATIETOUR LEER VAN SUCCESVOLLE PPE'S

Een middag vol inspiratie! We gaan op bezoek bij succesvolle publiek-private ecosystemen, luisteren naar hun verhaal en hebben alle ruimte voor vragen.

Een selectie van werkvormen om kennis te maken met wat een publiek-privaat ecosysteem voor jouw organisatie kan betekenen. Welke kies jij?

PITCH MAAK KENNIS MET OPLOSSINGEN

In de markt houden veel partijen zich vaak al bezig met jouw vraag of thema. We organiseren een pitch-event met deze partijen om jou kennis te laten maken met het thema en een eerste indruk te geven van mogelijke oplossingsrichtingen op jouw vraag.

PURPOSE DAY INTERN AAN DE SLAG

Een dag met inspirerende workshops en sprekers over de wijze waarop jouw organisatie kan bijdragen aan milieu en maatschappij. De perfecte manier om je collega's te betrekken en te activeren op maatschappelijke thema's.

QUICKSCAN ONTDEK DE POTENTIE IN EEN BESTAANDE SAMENWERKING

We verkennen de kansen en uitdagingen van bestaande samenwerkingsverbanden en onderzoeken of ze levensvatbaar zouden zijn als zelfstandig ecosysteem.

NOTITIES

HOE NU VERDER?

Hopelijk heeft dit boek je inspiratie gegeven en ben je enthousiast geworden om aan de slag te gaan met publiek-private ecosystemen. We gaan graag met jou in gesprek over de maatschappelijke uitdagingen van jouw organisatie.

Op naar succesvolle samenwerkingen voor jouw organisatie!

Han Hendriks

+31 6 -28 26 22 94

h.hendriks@kirkmancompany.com

Wouter van Twillert

+31 6 -14 18 44 71

w.van.twillert@kirkmancompany.com

René Dijkstra

+31 6 -22 49 51 70

r.dijkstra@kirkmancompany.com

foto's: Hermien Lam

+31 88 40 40 400

info@kirkmancompany.com

www.kirkmancompany.com

Amsterdamsestraatweg 40
3743 DT Baarn

 Kirkman Company
transformeert organisaties